

Asia: VN/22132/2020

Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko

Tulevaisuuden tasa-arvokysymykset

- 1. Tavoitteiden asettamiseksi on selonteossa tarkoitus käsitellä toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia sekä niiden ennakoitavissa olevia vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon. Millaisia tulevaisuutta ennakoivia tasa-arvokysymyksiä tai ongelmia mielestänne pitäisi selonteossa painottaa? Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa ja perustelkaa enintään viisi selkeää kysymystä. Mikäli mahdollista, sijoittakaa ne teemaotsikoiden alle sopivaksi katsomaanne kohtaan. Teema-alueet on esitelty edellä.**

Naisiin kohdistuva väkivalta on yksi Suomen vakavimmista ihmisoikeusloukkauksista. Tämän vuoksi korostamme, miten tärkeää on suunnata toimenpiteitä sukupuolittuneen väkivallan ehkäisemiseen. Olemme tyytyväisiä siihen, että naisiin kohdistuvan väkivallan torjuminen on otettu Marinin hallituksessa näkyvästi esiin. Yksi keskeisin edellytys väkivallan ehkäisyssä on poliittinen tahtotila, sekä viranomaisten (kuten poliisin, oikeuslaitoksen tai sosiaalityön työn-tekijöiden) tietämys ja sukupuoleen perustuvien rikoksien tunnistaminen. Erityisesti näihin tarvitaan resursseja, jotta viranomaiset saavat tarvittavaa koulutusta rikosten tunnistamiseen ja uhrien erityistarpeiden huomioimiseen.

On valitettavaa, että Suomi ei ole edelleenkään toteuttanut kaikkia Istanbulin sopimuksen vaatimuksia. Pidämme keskeisenä sitä, että sopimuksen vaatimat velvoitteet pannaan täytäntöön ja niiden toteutumista seurataan. Esimerkiksi turvakotien määrän on saatava valtakunnallisesti kattavaksi ja Istanbulin sopimuksen vaatimalle tasolle. Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman on oltava hallituskaudet ylittävä ja työhön on suunnattava riittävät resurssit. Lisäksi kunnissa tulee olla riittävät resurssit naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntatyöhön ja kuntien viranhaltijoiden osaamisesta tulee huolehtia.

Naisiin kohdistuvan väkivallan lisäksi on tärkeää pureutua syvällä yhteiskunnassa oleviin epätasa-arvoisiin rakenteisiin, jotka vinouttavat tasa-arvoa pitkällä aikavälillä. Huomiota tulee kiinnittää Suomen voimakkaasti sukupuolittuneisiin työmarkkinoihin, mikä vaikuttaa palkkatasa-arvoon,

hoivavastuuseen ja myöhemmin eläkkeeseen. Sukupuoliin liittyvien haitallisten stereotyyppisten normien purkamisen on aloitettava jo varhaiskasvatuksesta ja sen on läpäistävä koko koulutusjärjestelmä. Onkin tärkeää, että opetussuunnitelmissa ja opetuksessa huomioidaan kokonaisvaltaisesti sukupuolitietoinen näkökulma sekä sukupuolten moninaisuus.

Yksi tasa-arvon epäkohdista Suomessa on sukupuolittunut hoiva. Perhevapaa uudistuksen tulee olla kunnianhimoinen ja tasoittaa tällä hetkellä epätasaisesti jakautuvaa hoivavastuuta. Perhevapaita koskevissa säädöksissä on huomioitava perheiden moninaisuus ja mahdolliset erityistarpeet. Hoivavastuun osalta on huomioitava perheiden lisäksi myös vanhusten hoiva, sillä suurin osa omaishoitajista on naisia. Vahvasti sukupuolittunut hoivakäsitys kaventaa myös merkittävästi miehen roolia.

Haluamme korostaa myös sitä, että kaikessa uudistus- ja lainsäädäntötyössä on otettava huomioon intersektionaalinen näkökulma ja sukupuolten moninaisuus kokonaisvaltaisesti.

Tasa-arvopoliittiset tavoitteet

2. Marinin hallituksen tavoitteena on parantaa kunnianhimoisesti tasa-arvoa yhteiskunnassa ja nostaa Suomi tasa-arvon kärkimaaksi. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen kansalliset pitkän ajan tasa-arvopoliittiset tavoitteet, jotka toteutuessaan veisivät Suomea tasa-arvoisemmaksi yhteiskunnaksi? Huomioikaa, että kysymys on tavoitteista, ei välineistä tai toimenpiteistä. Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa enintään viisi konkreettista, selkeää ja seurattavissa olevaa tavoitetta.

Yksi keskeisimmistä tasa-arvopoliittisista tavoitteista on ennen kaikkea sukupuoleen perustuvan syrjinnän, häirinnän ja väkivallan poistaminen. Jokaisella on oikeus elää ja osallistua ilman pelkoa väkivallasta tai muusta häirinnästä. Tämän tavoitteen on oltava poikkileikkaava ja koskettava niin poliittista osallistumista, työelämää, koulutusta kuin muitakin toimia.

Naisiin kohdistuva väkivalta ja sillä uhkailu on saatava loppumaan. Tähän tarvitaan ennen kaikkea poliittista tahtotilaa, laajaa ymmärrystä väkivallan muodoista ja viranomaisten kouluttamista. Istanbulin sopimus on pantava täytäntöön kokonaisuudessaan ja naisiin kohdistuvan väkivallan tunnistamisessa on huomioitava uhrien monenlaiset taustat.

Intersektionaalinen näkökulma tulee nostaa esiin kaikessa päätöksenteossa, jolloin erilaiset erityistarpeet otetaan huomioon. Sukupuolinäkökulma tulee sisällyttää osaksi kaikkia päätöksentekoprosesseja erilaisten mekanismien avulla, kuten sukupuolivaikutusten arvioinnin tai sukupuolitietoisien budjetoinnin avulla. Myös erityisesti talouspoliittisissa kysymyksissä on tarkasteltava selkeästi tasa-arvoa ja sukupuolivaikutuksia.

Palkkatasa-arvo on yksi suomalaisen yhteiskunnan pitkäaikaisimmista tasa-arvo-ongelmista. Palkkatasa-arvon edistämiseen on sitouduttava ja pitkälle aikavälille tulee asettaa tavoitteelliset mittarit sen seurantaan. Palkka-avoimuus ja toimialat ylittävä palkkavertailu on pystyttävä toteuttamaan tulevaisuudessa.

3. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen tasa-arvopoliittiset tavoitteet koskien Euroopan unionia ja kansainvälistä toimintaympäristöä? Täsmentäkää ja perustelkaa, mikäli mahdollista.

Suomen on oltava tasa-arvopolitiikan edelläkävijä Euroopan unionissa. Tämä vaatii kunnianhimoisia tavoitteita ja mittareita, joihin on sitouduttava. Euroopan unionissa tulee edistää sukupuolittuneen väkivallan ja vihapuheen torjumista, jokaisen oikeutta omaan kehoonsa (reproduktio-oikeudet), tasa-arvoisia koulutusmahdollisuuksia ja tasa-arvoista työelämää sekä sosiaalisesti kestävää taloutta.

Suomen tulee viedä eteenpäin Istanbulin sopimuksen täyttää toimeenpanoa kaikessa Euroopan unionin toiminnassa. Tämän lisäksi naisten ja tyttöjen oikeuksien tulee olla jatkossakin Suomen ulkopoliitiikan painopisteinä.

Sukupuolten oikeudellinen asema

4. Lainsäädäntö on yksi merkittävä sukupuolten tasa-arvopolitiikan väline. Miten lainsäädäntöä tai yksilön oikeussuojaa pitäisi mielestänne kehittää sukupuolten tasa-arvon lisäämiseksi? Huomatkaa, että kysymys ei koske ainoastaan tasa-arvolakia.

Lainsäädännössä tulee huomioida tasa-arvo poikkileikkaavasti, tällöin tasa-arvolain lisäksi myös muussa lainsäädännössä otetaan huomioon tasa-arvoon liittyvät näkökulmat. Lainsäädännöllisessä valmistelussa tulee ottaa käytännöksi tehdä sukupuolivaikutusten etukäteisarviointi.

Tasa-arvolain tuntemusta on lisättävä viranomaisten keskuudessa, usein tasa-arvolaki on vähemmän tunnettu kuin esimerkiksi työlainsäädäntö. Pidemmän aikavälin tavoitteena tulee olla, että tasa-arvolaki saadaan sovitettua osaksi muuta lainsäädäntöä.

Lisäksi sukupuolen lisääminen rangaistuksen koventamisperusteisiin on tasa-arvon kannalta tärkeä uudistus. Myös verkon välityksellä tapahtuvan vihapuheen ja uhkailun muodot tulee huomioida tehokkaammin osana lainsäädäntöä.

5. Moniperusteisella syrjinnällä tarkoitetaan syrjinnän kohteeksi joutumista sukupuolen ja jonkin muun ominaisuuden perusteella. Se voi olla myös rakenteellista. Mitkä moniperusteisen syrjinnän kysymykset mielestänne pitäisi ehdottomasti käsitellä selonteossa?

Syrjintään liittyvissä kysymyksissä tulee ottaa huomioon monet siihen vaikuttavat tekijät ja intersektionaalinen näkökulma tulee sisällyttää poikkileikkaavasti tasa-arvoselontekoon. Erityisesti

nostamme esille, että selonteossa tulisi käsitellä moniperustainen syrjintä työhaussa ja työelämässä, sekä moniperustaisen syrjinnän vaikutukset demokraattisiin osallistumismahdollisuuksiin ja päätöksentekoon.

Muut huomiot

6. Muuta mahdollisesti huomioitavaa selonteon valmistelussa?

Poliittisten naisjärjestöjen ja naisjärjestöjen kattojärjestöjen rahoitus on turvattava. Lisäksi on tärkeää varata riittävät resurssit tasa-arvotyötä tekeville tahoille.

Pöyhönen Roosa
Sosialidemokraattiset Naiset